

I vor Faglitteratur har der hidtil manglet et Specialværk om det danske Rigsvaaben, uagtet der indenfor den danske Heraldiks Omraade næppe findes noget Æmne, der er saa interessant og lønnende at beskæftige sig med. Dette Savn er nu afhjulpet ved det i 1926 udgivne Værk: *Det danske Rigsvaaben* af Poul Bredo Grandjean. Forfatteren har alt tidligere gjort sig fordelagtig bekendt ved sine strengt faglige, paa indgaaende Studier hvilende heraldiske Arbejder. I 1919 udgav han »Dansk Heraldik«, et i den danske Litteratur grundlæggende Arbejde, hvori der er gjort Forsøg paa at skabe en tilfredsstillende dansk Terminologi i dette Fag, som her i Landet kun har haft faa Dyrkere.

Det nys udkomne statelige Værk udmærker sig ved en klar Disposition og en omhyggelig Udarbejdelse, desuden er det forsynet med vel valgte, fortrinlig udførte Illustrationer.

I det første Afsnit, som er Hovedafsnittet, beskrives det nuværende danske Rigsvaaben med alle dets enkelte Bestanddele lige til Krone, Skjoldholdere, Ordener og Vaabentelt. Særlig udførlig er det gamle danske Kongevaaben fra Valdemarernes Tid og de deraf afledede Vaabener behandlede, og der føres her en skarp Polemik imod A. D. Jørgensens lille Afhandling om dette Æmne. I Spørgsmaalet om Hjerterne som integrerende Bestanddel af Skjoldbilledet hersker der stadig Uenighed iblandt de faa Sagkyndige. Den paa Bogens Omslag farvelagte Gengivelse af Valdemarernes Vaaben, saaledes som det fremtræder i Gelres navnkundige Vaabenbog fra Tiden 1334—75 (nu i Bibliothèque Royale de Belgique i Bruxelles), giver en Afbildning af Dannebrog, sikkert den ældste, der kendes. Andet Afsnit indeholder Beskrivelsen af de Mærker, som tidligere har haft Plads i dansk-norske Kongers Vaabener, deriblandt Norges øksebærende Løve, Islands Stokfisk og Femerns Krone. Tredje Afsnit skildrer Rigsvaabnets historiske Udvikling og Mærkernes Sammensætning eller Sammenstilling. De tilhørende Tavler viser de paa forskellig Maade sammensatte eller sammenstillede Skjolde, som vore Konger har ført. Dette Afsnit vil uden Tvivl faa praktisk Betydning som Hjælpemiddel ved den nærmere Bestemmelse af de paa Genstande af forskellig Art forefundne udaterede Konge- eller Rigsvaabener. I samme Afsnit er der gjort Rede for Striden imellem de danske og svenske Konger om de tre Kroner, der dels har været benyttede som Sveriges Mærke, dels som Symbol for de tre nordiske Rigers Union. Forfatteren har her gjort nye Synspunkter gældende, og Spørgsmaalet er for første Gang blevet belyst fra alle Sider. Hen imod Slutningen indeholder Afsnittet en udførlig Skildring af, hvorledes Rigsvaabnet af 1819 blev

til. Den diplomatiske Forhistorie er her givet paa Grundlag af interessante, hidtil ikke benyttede Akter fra Departementet for de udenlandske Anliggender. Notevekslingen imellem Danmark og Sverige kaster Lys over den politiske Stemning i de to Lande. Fjerde Afsnit giver en Oversigt over de forbavsende mange forskellige Inddelinger af Skjoldet, som har været anvendte, og femte Afsnit skildrer den Orden, hvori hvert enkelt Mærke er blevet optaget i det sammensatte Skjold med Tilføjelse af Tiden for dets første Fremkomst.

Som ovenfor antydet, drøftes i Bogen en Række heraldiske Problemer; men Forfatteren har herved undgaaet Fristelsen til at indlade sig paa tvivlsomme Hypotheser; han har bestandig fast Grund under Fødderne.

F. J. West.

W. F. Reddaway, Docent i Historie ved Universitetet i Cambridge, har længe været en opmærksom Iagttager af dansk Historieskrivning, hvis vigtigste Frembringelser han stadig med Kundskab og Forstaaelse anmelder i *English Historical Review*. Ved Siden deraf har han gennem mange Aar studeret Struensee og Struenseetiden. Han forbereder et større Værk om den danske Minister og har fra Tid til anden offentliggjort mindre Studier i det engelske historiske Tidsskrift. Sidst har han i Januarheftet 1926 meddelt en lille Afhandling *Don Sebastian de Llano and the Danish Revolution*. Paa Grundlag af Afskrifter af Depecher, der findes i Statsarkivet i Simancas, meddeler Reddaway den spanske Københavner-Gesandts Relationer til sin Regering om Begivenhederne i de bevægede Maaneder før og efter Struensees Fald. Som han fremhæver, var den spanske Gesandt uden direkte Interesse i dansk Politik og ude af Stand til at skaffe sig intimere Kundskab til Forholdene. Hans Kommentarer, der gengives i Udtog, har dog Interesse som Vidnesbyrd om »the impression made on a sensible and tolerably impartial observer by some of the strangest events in history«.

Ax. L.

Professor Halvdan Koht har i over 25 Aar beskæftiget sig med Studier over den norske Bondebevægelse, han har i Tidens Løb offentliggjort adskillige Afhandlinger med Emner fra dette Omraade, og nu har han samlet en Række Forelæsninger herom i en større Bog: *Norsk Bondereisning*. Sprogformen i denne Bog er Landsmaal, Indholdet er lærerigt og interessant med Præg baade af Essayets Livlighed og af Lærdommens Grundighed. Det er en Slags Indledning til Bondebevægelsen, der her er skrevet.